

ἔχει ἀέτωμα, ἀρχαῖκόν ἀκρωτήριον καὶ ἐκ κιόνων περιστύλιον. Καὶ ὅμως πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ἀνακτόρου τούτου ἐγένετο χρησίμη τοῦ θαυμαστοῦ πεντελήσιου μαρμαρίου, οὗ τὰ λατομεῖα οὐδόλως ἐξήντηλθεν ὁ Παρθενών, τὰ Προπύλαια, τὸ Ἐρεχθεῖον. Ἀλλ' οὐκ ἐτι πρῆσαν ὁ Φειδίας καὶ Ἰκτῖνος, ἵνα ζωογονήσωσι διὰ τοῦ πνεύματος τὴν ὕλην.

Ὅπισθεν τῶν ἀνακτόρων ἐκτείνεται εὐρεῖα κονισαλέα, ὑπόξανθος, ἐμπεπρησμένη πεδιάς, ἐν ᾗ κλήματά τινα ἀμπέλου, καλάμει κριθῆς, ἀθροίσματα δένδρων, καλύπτουσι τὸ χέρσον καὶ ἀνυδρον ἔδαφος. Ἡ πεδιάς ἐκείνη περιβάλλει τὸν Λυκαδηττὸν καὶ προχωρεῖ εὐφρομένη μέχρι τῶν τῆς Πεντέλης ὑπορείων· ἡ δὲ Πεντέλη, λουομένη ἐν ῥοδίῳ καὶ κυανολεύκῳ φωτὶ, ὑφθαῖται ὡς πελώριον ἀέτωμα ναοῦ.

Ἀνατολικῶς δ' ὁ ὀρίζων εἶναι ὀλιγώτερον εὐρύς, διότι ἐπὶ τρισχίλια μέτρα κλείουσιν αὐτὸν αἱ κορυφαὶ τοῦ Ἰμμηττοῦ διὰ τῆς κυανοπῆς καὶ ὀλίγον ἐμφαντοῦς κυματοειδοῦς γραμμῆς αὐτῶν. Ἀπὸ τῶν κορυφῶν τούτων ἐξορμῶσι κατὰ τὸ ἔαρ οἱ βομβοῦντες τῶν μελισσῶν ἔσμοι. Ἐνταῦθεν τοῖν κλιτύων τοῦ Ἰμμηττοῦ φαίνονται κλιμακῆδόν βραχεῖς καὶ ὀγκώδεις μαστοὶ βουνῶν, οὓς που καὶ που διαποικίλλουσι μανοφυεῖς θαμνίσκοι. Διὰ τῶν θαμνίσκων τούτων διαγράφεται ἐλικοειδῆς τοῦ Ἰλισσοῦ ἡ κοίτη. Ὁ Ἰλισσὸς, λέγει ὁ Σενέκας, τῷ Μαιάνδρῳ παρεμφερῆς, ἔχει ῥεῦμα ἥρεμον, μόλις βρέγων διὰ τῶν νογελῶν ὑδάτων αὐτοῦ τὴν διψαλέαν ἄμυνον.

Ἐπὶ μὲν τῆς εὐωνόμου ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ τούτου, ὅστις κατὰ τὸ θέρος δὲν εἶναι οὐδὲ ῥόαξ, διαγράφεται ὡς κόλπον, βαθὺ καὶ ἐπίμηκες πέταλον τὸ Πηνελιμναῖκόν στάδιον· ἐπὶ δὲ τῆς δεξιᾶς τὸ ἀπθενὲς καὶ λιμναῖον ὕδωρ τῆς κρήνης Καλλιρρόης, κείμενον ἐν μέσῳ παμμεγέθων βράχων, λάμπει πρὸς τὸν ἥλιον ὡς ἀρχαῖον χαλκινόν χάτοπτρον. Οὐ πόρρω δὲ τῆς κρήνης τούτης, ἡ Πύλη τοῦ Ἀδριανοῦ προβάλλει τὴν εὐρεῖαν ἀψίδα καὶ τὸ κορυφὸν κορινθιακοῦ βύθιου ἄττικόν ὑπερθῆον, ὑπερ ἔχει τρία ἀνσίγματα καὶ στέφεται ὑπ' ἀετώματος. Κορυφαί τινες οἰκίαι, ἀποπλυνθηθεῖσαι μακρὰν τῆς νέας συνοικίας, κεῖνται μέσον τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τῆς Πύλης τοῦ Ἀδριανοῦ. Ἀλλὰ μετὰ τῶν οἰκημάτων τούτων ὅσον αὐτῶ ἐνωθήσονται καὶ ἄλλαι οἰκοδομαί.

Ἡ ἀμαυρὰ γλῶσση τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου νεκροταφείου καὶ τῶν πυκνῶν μύρτων καὶ κυπαρίσσεων, τῶν σκιαζουσῶν τὸ καρνεῖον τοῦ αἵντρου τῶν Νυμφῶν, λούονται ἐν τῷ ἡλιακῷ φωτὶ· ἐν δὲ τῷ πυρπολούμένῳ πεδίῳ, αἱ ὑψηλαὶ κορινθίαι βύθιοι στῆ-

λαι τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ῥίπτουσιν ἐπὶ τοῦ ἔδαφους τὰς γωνιώδεις καὶ γιγαντιώδεις σκιὰς αὐτῶν, ἐνώπιον δὲ τοῦ κολοσσιαίου αὐτῶν ὕψους φαίνονται μικρὰ τὰ περικείμενα ὄρη.

Ἰδεὺ δὲ πρὸς νότον, ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως, οἱ κατηρειπωμένοι τοῖχοι τοῦ Ἀιδείου Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, φέροντες ἐπάλληλα καὶ καμνωτὰ ἀνσίγματα· αἱ ὀκτὼ καὶ εἴκοσι ἀψίδες τῆς τοῦ Εὐμένου σταῆς, κεχωσμέναι μέχρι τοῦ τῶν θόλων θριγκοῦ καὶ τοῦ θεάτρου τοῦ Διονύσου τὰ ἐν ἡμικυκλίῳ βάθρα, τὰ μαρμαρίνα ἐδιώλια, πλακόστρωτος ὁρχήστρα, οἱ κορμοὶ κιόνων καὶ τὰ ὑπόγεια καὶ θαθεῖα ὑποσκήνια τῆς σκηνῆς αὐτοῦ.

Πορρωτέρῳ διαφαίνεται ὁ κυκλοτερὲς λόφος τῶν Μουσῶν, οὗ τὴν μὲν κορυφὴν κατέχει τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου, τὰς δὲ πλευρὰς αἱ δίκην σκοτεινῶν ὀπῶν εἰσοδοὶ τοῦ τριπλοῦ ἐκείνου ὑπογείου δώματος, ὁ καλοῦσι Φυλακὴν τοῦ Σωκράτους.

Ἐν τῇ ἐσχατιᾷ τῆς μεταξὺ τοῦ λόφου τῶν Μουσῶν καὶ τῶν τῆς εὐωνόμου τοῦ Ἰλισσοῦ ὀχθῆς μαστῶν διανοιγομένης κοιλάδος, φαίνονται, κατέναντι τοῦ θεάτρου τοῦ Βάχου, τὰ γλυκὰ τοῦ κολπίσκου Φαλήρου ὕδατα. Τὰ ὕδατα ταῦτα, οὕτως διαφαινόμενα, ἀποτελοῦσι τὸ μόνον ἐπιθυμητὸν καὶ εὐχταῖον παραπέτασμα βάθους (toile de fond) τοῦ θεάτρου τοῦ Διονύσου. Δεξιόθεν ὁ μὲν Πειραιεὺς ἀνοίγει τὰς τρεῖς αὐτοῦ λεκάνας, φαντασιώδεις ἐχούσας τὰς ἀνωμαλίας, ἡ δὲ ἀκτὴ τῆς Ἀττικῆς, περιβαλλομένη ὑπὸ κλωσσῶν ἀφροέσης ταινίας, διολισθαίνει πρὸς τὴν Ἐλευσίνα, καὶ ὁ Σαρωνικὸς κόλπος, κατάλευκος καὶ κατάργυρος μαρμαίρει ὑπὸ τὸ φῶς καὶ τὰς φλογερὰς τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας. (Μετάφρασις Δ. Γ. Μ.).

ΠΕΡΙ

ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ.

Γ'.

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε ἀριθ. 46).

ὑπὸ τὸν ὅρον χαρτονόμισμα ἔχομεν νὰ ἐρμηνεύσωμεν ἐν τῇ ἐλληνικῇ δύο λέξεις τῆς γαλλικῆς, τὴν *papier monnaie* καὶ τὴν *monnaie de papier*.

Καὶ *monnaie de papier* μὲν λέγεται τὸ ὑπὸ κυβερνήσεως, τραπέζης ἢ ἰδιωτῶν ἐκδιδόμενον γραμματίον, ὑπερ τῆς ἐξαργυρώσεως τοῦ ὑπολοίπου ἐλήφθη πᾶσα πρόνοια ἐκ προτέρων καὶ δύναται ἐπομένως αὕτη, εἴτε ἀμέσως, εἴτε καὶ τὴν ὀρισμένην ἡμέραν, ἀσφαλῶς ν' ἀπαιτηθῇ, φέρει δὲ ἐνίοτε καὶ τόκον καὶ

εἶναι πάντοτε ὁρισμένον τὸν ἀριθμὸν. Ὡστε τὸ γραμματίον τοῦτο προῦποθεῖ ποσὸν χρηματικόν, καὶ μόνον ἐπὶ τῇ προῦποθέσει ταύτῃ ἐκδίδεται. Ἡ πίστις πολλάκις συντρέχει μετὰ τοῦ μεταλλικοῦ χρήματος, ἀλλ' οὐδέποτε καὶ μόνῃ ὑπάρχει ὡς βάσις τοῦ *monnaie de papier*. Εἶναι λοιπὸν κατὰ τὸ φαινόμενον μὲν οὐχί, κατ' οὐσίαν ὅμως πραγματικὸν νόμισμα τοῦτο. Τοιαῦτα εἶναι αἱ μετοχαὶ τῶν κυβερνητικῶν δανείων, τὰ κυβερνητικὰ ἐντάλματα, αἱ τραπεζικαὶ μετοχαί, τὰ τραπεζικὰ γραμματία (κθ), αἱ συναλλαγματικά (λ) καὶ τὰ τούτοις ὅμοια.

Papier-monnaie δὲ, κυρίως χαρτονόμισμα, λέγεται τὸ γραμματίον ἐκεῖνο, ὅπερ ἐκδίδωσι πάντοτε κυβερνησίς τις (λα), ἄνευ ὑποσχέσεως ῥητοῦ χρόνου πρὸς ἐξαργύρωσιν, ἄνευ τόκου καὶ ἐνίοτε ἄνευ ὁρισμένου ποσοῦ. Ὡστε εἶναι ὁμολογία αὐτῆς μᾶλλον διὰ καταναγκαστικὸν παρὰ τῶν πολιτῶν δάνειον.

Εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ χαρτονομίσματος συνετέλεσεν ὅ,τι πλεῖστον ἡ σφαλερὰ ἰδέα, ἡ ἐπικρατοῦσα ἄλλοτε, καθ' ἣν τὸ νόμισμα κυκλοφορεῖται καὶ ἀνταλλάσσεται, διότι τοιαύτη ἡ θέλησις τῆς ἐκτυπωσάτης αὐτὴ κυβερνήσεως. Κατ' ἀκολουθίαν πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην προέβησαν πολλοί, ἐν οἷς μάλιστα καὶ ἄνδρες ἐμβριθεῖς ἄλλως τε καὶ εὐπαίδευτοι, ὡς ὁ ἀββᾶς *Terrasson*, διατυπώσαντες τὴν περὶ τοῦ χαρτονομίσματος ἰδέαν αὐτῶν ὡς ἑξῆς. «Καθὼς διὰ τῶν ἐμβληματικῶν τοῦ κράτους καὶ τῆς εἰκόνης τοῦ βασιλέως τὰ μέταλλα ἀποκτῶσιν ὁρισμένην ἀξίαν, οὕτω καὶ ὁ χάρτης δύναται, ὡς αὐτὰ, νὰ περιβληθῇ ἀξίαν, ἥς ἐκ φύσεως στερεῖται». Τὸ ἀνυπόστατον ὅλως καὶ ἀνακόλουθον τοῦ συλλογισμοῦ τούτου κατέδειξεν ἰδίᾳ ὁ *Turgot* (λβ), ἀντεπεξελθὼν κατὰ τοῦ *Terrasson*, καὶ κατόπιν ἡ ἐπιστήμη παρεδέρχτο ὡς

(κθ) Πρώτη ἡ Τράπεζα τῆς Ἀγγλίας, συστηθεῖσα κατὰ τὸ 1694, ἔλαβε τὸ δικαίωμα νὰ ἐκδίδῃ γραμματία, πληρωτέα πρὸς τὸν κομιστήν. Γ. Α. Ράλλη, Ἑμπορ. δικ. τ. Α', σ. 43.

(λ) Αἱ συναλλαγματικά εἶναι ἐφεύρεσις τῶν μέσων χρόνων, περὶ ὧν τὸ πρῶτον γίνεται λόγος ἐν τῷ κανονισμῷ τῆς *Avignon* τοῦ ἔτους 1243 εἰς ἰδιαιτέρον ἐπὶ τούτῳ κεφάλαιον, ἐπιγραφόμενον *De litteris cambii*. Γ. Α. Ράλλη, Ἑμπορ. δικ. τ. Α', σ. 420, σημ.

(λα) Πολλάκις κυβερνήσεις τινὲς ἀντὶ νὰ ἐκδώσωσιν ἀπ' εὐθείας χαρτονόμισμα, πράττουσι τοῦτο ἐμμέσως διὰ τῶν Τραπεζῶν, ὁρίζουσαι ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν διὰ τὰ γραμματία αὐτῶν, ὡς τοῦτο γίνεται νῦν ἐν Ἑλλάδι.

(λβ) Ὁ *Turgot* ἦτο μόλις 22 ἐτῶν, ὅτε ἀνέπτυσε τὰ ἀνωτέρω, γράφων πρὸς τὸν ἀββᾶν *Cicé*.

ἀλήθειαν τὸ ἑξῆς. «Τὸ νόμισμα κέκτηται μεταλλικὴν ἐσωτερικὴν ἀξίαν, ἐνῶ ἡ τοῦ χαρτονομίσματος εἶναι ἐπίθετος καὶ ὀνομαστικὴ (λγ).

Κατὰ τῆς ψευδοῦς ταύτης περὶ τοῦ χαρτονομίσματος παραδεγμένης ἰδέας παρατιθέμεθα τὰ ἑξῆς, γραφέντα ὑπὸ τοῦ σπουδαίου ἄγγλου πολιτειολόγου, *John Stouart Mill*, μετὰ πνεύματος πλήρους εἰρωνείας καὶ σαρκασμοῦ. «Τῷ ὄντι, λίαν ἐπαγωγὸς ἡ ἰδέα, λίαν γοητευτικὸν τὸ φαινόμενον ὑπάρχει διὰ τὸν πιστεύοντα, ὅτι ἡ ἐξόφλησις τῶν ἐθνικῶν χρεῶν, ἡ κάλυψις ἄνευ φόρου τῶν δαπανῶν τῆς κυβερνήσεως, καὶ τελευταῖον ἡ εὐημερία τῆς ὅλης κοινωνίας κατορθοῦται διὰ τῆς ἐκτυπώσεως χαρακτηρῶντινῶν ἐπὶ τεμαχίων χάρτου. Πλείονα τούτων δὲν ἦτο δυνατόν νὰ περιμείνῃ τις ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ φιλοσοφικοῦ λίθου» (λδ).

Τὸ χαρτονόμισμα δὲν εἶναι ἐφεύρεσις τῶν νεωτέρων χρόνων οὐδὲ πρῶτον ἤδη αἱ νεώτεροι κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης ἐν ὧρα ἀνάγκης κατέφυγον εἰς αὐτό. ἦτο γνωστὸν καὶ ἐν ἄλλῃ χώρᾳ καὶ ἐποχῇ. Ἀντὶ πάσης δ' ἄλλης περὶ τούτου εἰδήσεως περιοριζόμεθα ἀναγράφοντες ἐν ὑποσημειώσει τὴν σχετικὴν περικοπὴν ἐκ τῶν Περιηγήσεων τοῦ ἐνετοῦ Ἰβραίου Μάρκου Πόλου, περιηγηθέντος κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΓ' αἰῶνος τὴν ἀνατολικὴν Ἀσίαν καὶ παρασχόντος οὕτω ἡμῖν τὰς μόνας ἀκριβεῖς καὶ βεβαίας περὶ τῶν μερῶν ἐκείνων ἱστορικὰς γνώσεις. Εἶναι λίαν περίεργοι αἱ περὶ τοῦ χαρτονομίσματος παρὰ τοῖς Σίναις πληροφορίες τοῦ Μάρκου, ὅστις, ἄλλως τε διαμείνας ἱκανὸν χρόνον ἐν Σινικῇ κτείστῃ ἐνήμερος πάντων καὶ ἐπομένως ἀξιόπιστος (λε).

(λγ) I. A. Σούτσου Ἑγχειρ. Δημοσιολογ. σ. 203.

(λδ) *Principles of Pol. Oec.* B. III, s. XX. §. 2.

(λε) Il est voit que en ceste ville de Cambalu est la secque (hôtel de monnaies) don grant sire, et est establé en tel mainère que l'on poet bien dire que le grant sire air l'aqueimie (l'alchimie) parfètement. . . Et quant cestes chartes sunt faite en la mainère que je voz ai coniez, il en fait faire tous les paiement, et les fait despandre par toutes les provences et regnes et terres là où il a seingnorie et nulz ne l'ose refuser à poine de perdre sa vie. . . Et si voz di sans nulle faile que plosors fois l'an les marchand aportent toutes chouses que bien vailent quatre cent mille pizans, et le grant sire les fait toutes paier de celes chartes. Et encore vos di que plosors fois l'an voit comandement por la vile que tuit ceulz que ont pierres et perles et or et argent, le doivent porter à la secque don grant sire, et ils le font et hi n'aportent en si grant habun-

Ὡς βλέπομεν ἐν τῇ περικοπῇ ταύτῃ φοβερός ἀναφαίνεται ὁ τῶν Σινῶν αὐτοκράτωρ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ χαρτονομίσματος. Ἀπειλεῖ θανάτῳ ἐκείνον, ὅστις δὲν ἤθελε παραδεχθῇ αὐτὸ ἐν ταῖς συναλλαγαῖς· τοῦτο δεικνύει ὅτι εἴτε καὶ ὁ αὐτοκράτωρ, εἴτε καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ κατενόουν τὴν φύσιν τοῦ χαρτονομίσματος καὶ ὅτι πολλὰ τὰ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ νομίσματος διαφέροντα ὑπάρχουσιν.

Ἰδίᾳ ὁμῶς τὰ ἀλέθρια ἀποτελέσματα τοῦ χαρτονομίσματος ἐν πάσῃ αὐτῶν τῇ εἰδεχθείᾳ ἀνεφάνησαν ἐπὶ τῆς μεγάλης γαλλικῆς ἐπαναστάσεως.

Ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1789 ἀνατρέψατα ἐν μιᾷ στιγμῇ τὰ πάντα εὐρέθη ἐνώπιον χάους, ὑπερᾶνελαβε νὰ διακοσμήτῃ. Δὲν ἰλιγγίασε πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ ἔργου, ἤρξατο ἀμέσως μάλιστα αὐτοῦ πάντα τρόπον καὶ μέσον μὴ ἐγκαταλείπουσα ὅπως θέσῃ εἰς ἐνέργειαν. Ἡ σπατάλη καὶ αἱ καταχρήσεις τῆς προηγηθείσης βασιλείας περιήγαγον τὰ οἰκονομικὰ τοῦ κράτους εἰς ἀθλίαν κατάστασιν· ἡ κατεύνασις δὲ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς στάσεως καὶ ἡ διεκπεραίωσις πολέμου ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀπῆλθον μεγάλας δαπάνας καὶ παρασκευάς. Αἱ ὅλα ταῦτα ὑπῆρξεν ἀνάγκη χρηματικοῦ καὶ χρηματικὸν δὲν εἶχεν ἡ κυβέρνησις. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ ἥμισυ τῆς Γαλλίας ἦτο ὑπὸ τὴν διάθεσιν αὐτῆς, προελθὼν ἐκ τῆς δημεύσεως τῶν κτημάτων τοῦ βασιλέως, τοῦ κλήρου καὶ τῶν εὐγενῶν· ἀλλ' αὐτὰ δὲν ἐγίνοντο ἀμέσως χρήματα. Αἱ κοινότητες ἐζήτησαν νὰ ἀγοράσωσιν αὐτὰ, προὔτειναν ὁμῶς, ἐλλείψει χρημάτων, ὅπως ἀπέναντι τοῦ ἀντιτίμου αὐτῶν ἐκδώσωσι δημοτικὰ ὁμόλογα· ἡ κυβέρνησις τότε εὗρεν ὅτι κάλλιον ἀντὶ τῶν ὁρίμων αὐτῇ νὰ ἐκδώσῃ τὰ ὁμόλογα ταῦτα· καὶ ἰδοὺ παρήχθη τὸ χαρτονόμισμα.

Ἀλλ' εἰ καὶ τὰ κτήματα ταῦτα ἦσαν ἐν ὑποθήκῃ διὰ τὸ χαρτονόμισμα, εἰ καὶ ἐφημέριον ἡ καταναγκαστικὴ αὐτοῦ κυκλοφορία, εἰ καὶ τελευταῖον προσδιωρίσθη ἡ ἀνωτέρα ἀξία τῶν πραγμάτων, ταῦτα πάντα δὲν ἤμποδισαν τὴν ταχέαν κατὰπτωσιν τῆς ἀξίας τοῦ χαρτονομίσματος καὶ τὴν ἀνατίμησιν πάντων τῶν πραγμάτων.

Ἔτι δὲ μᾶλλον ἐπέσπευδε καὶ ἐμεγάλυνε τὴν κα-

τὰπτωσιν τῆς ἀξίας τοῦ χαρτονομίσματος καὶ ἡ βαθμηδὴν ἐξογκουμένη ποσότης αὐτοῦ, εἰ καὶ τὸ πρῶτον ὠρίσθη διὰ νόμου τὸ ποσὸν τοῦτο, δι' παρέβη ἡ κυβέρνηση ἐν τῇ ἀμνηχανίᾳ αὐτῆς, διὰ τῆς ἐκδόσεως νέου χαρτονομίσματος, ὅπως ἱκανοποιήσῃ τοὺς δανειστάς αὐτῆς.

Εἶναι ἀπερίγραπτος ἡ ἐπελθοῦσα οὕτω διὰ τοῦ χαρτονομίσματος διατάραξις ἐν ταῖς συναλλαγαῖς. Τὰ πράγματα τερατωδῶς (λζ) κατ' ἀρχὰς ὑπερετιμήθησαν, κατόπιν δὲ ὅτε ἐφημέριον διατίμησις αὐτῶν, ἤρξαντο νὰ ἐκλείπωσιν. Ἐντεῦθεν σιτοδεῖται καὶ ἐνεκα τῶν σιτοδειῶν γογγυσμοὶ καὶ ἀραιὰ τοῦ ἐργατικοῦ πλήθους καὶ ἰδίως ἀπειλὰ θανάτου διὰ λαϊκότητος κατὰ τῶν ἐμπορευομένων τὰ σιτηρὰ, ὅπως ἀδίκως (λζ).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται δῆλον ὅτι τὸ χαρτονόμισμα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς νόμισμα. Ὅσον δὴποτε ἰσχυρὰ καὶ σεβαστὴ καὶ ἂν ᾖ ἡ θέλησις τῆς κυβερνήσεως, δὲν δύναται νὰ περιποιήσῃ εἰς ἀπλοῦν χάρτην ιδιότητα, ἥς στερεῖται, δηλαδὴ τῆς μεταλλικῆς ἀξίας. Τοῖς ἀνθρώποις, ἐπομένως καὶ τῇ κυβερνήσει, οὐ δέδοται τὸ δημιουργεῖν. Ὁ χρυσοῦς καὶ ὁ ἄργυρος εἶναι νόμισμα, διότι φύσει πρὸς τοῦτο κέκληνται. Ἡ ἐξουσία ἐνομιματοῖητε καὶ ἠτράλισε μόνον τὴν ιδιότητα αὐτῶν ταύτην.

Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι ἡ πίστις εἶναι μέγα τι (λη),

(λζ) Οὕτως ἐν ζεύγος ὑποδημάτων ἐτιμᾶτο ἀντὶ 8—10,000 φράγκων, μία λίτρα βουτύρου ἀντὶ 600—700 φρ. Ἰδίᾳ ὁμῶς ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ χρυσοῦ καταφαίνεται τὸ μέγα καὶ ἐκπληκτικὸν τῆς ἀνατιμήσεως· ἐνῷ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως τὸ χρυσοῦν λουδοβίκειον ἐτιμᾶτο εἰς ἄργυρον ἀντὶ 24 φρ. τῇ 4 ἰουνίου 1796 ἔφθασεν εἰς τὸ ἀνώτατον ἄκρον τῶν 17,925 φράγκων.

(λζ) Τὴν δδυνηρὰν ταύτην εἰκόνα τῆς γαλλικῆς κοινωνίας, ἐνεκα τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ χαρτονομίσματος ἔχων ὅπ' ὄψιν ὁ Mirabeau εἶπε. Tout papier monnaie est une orgie de despotisme en delire particulièrement nuisibles aux ouvriers, qui n'ont ni terres ni maisons. Ἄλλος δὲ δημοσθὴς αὐτοῦ ἐξεφράσθη ὡς ἑξῆς. «Μικρὸν φύλλον χαρτοῦ, ὁποῖόν τι ἐνέχυρον καὶ ἂν ᾖ ἡ θέλησις εἶσθαι, δὲν εἶναι ποτε νόμισμα, καὶ ὅταν δι' ὁποιανδήποτε αἰτίαν, δὲν ἡμπορῇ πλέον νὰ ἀλλαχθῇ εὐκόλως καὶ χωρὶς καμμίαν ζημίαν, εἰς τὰ σημαινόμενα νομίσματα ἡ βία νὰ τὸ δεχθῶσιν ἀντὶ τῆς πραγματικῆς τιμῆς εἶναι κλοπὴ ἐνοπλος, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον μισητὴ, ὅτι τὸ ὄπλον τῆς εἶναι ὁ νόμος. Λωνοῦν, Λοκίμιον περὶ τῶν προσωπικῶν ἀσφαλειῶν, μετάφρ. Φ. Φ (ἐν Παρισίοις 1825) σ. 37.

(λη) Δὲν εἶναι ὁμῶς ἡ πίστις καὶ κεφάλαιον παραγωγῆς πλούτου, ὡς ὁ Ἄγγλος Macleod ἐδογματίσει.

dance que ce est sans nombre, et tuit sunt paiés de chartes, et on cette mainière a le grant sire tout l'or et l'argent et les perles et les pierres précieuses de toutes ses terres. Voyages Marco-Polo, publiés par la Société de de Géographie de Paris, 1724, p. 107.

καὶ ὅτι ἀπολαύουσα ταύτης μία κυβέρνησις δύναται καὶ νὰ ἐκμεταλλευθῇ. Τῷ ὄντι, ὡς ἰδιότης τις ἡ τράπεζα, οὕτω καὶ κυβέρνησις τις δύναται, χάρις εἰς τὴν πίστιν, ἣν πρὸς αὐτὴν ἔχουσι, νὰ λάβῃ καὶ νὰ μεταχειρισθῇ εἰς τὰς χρείας αὐτῆς ξένα κεφάλαια, προσφέρουσα τοῖς κυρίοις αὐτῶν ἀπλᾶ χρεωστικὰ ὁμολογὰ. Οὐδέποτε ὁμῶς ἐπωφελομένη τὴν πίστιν ταύτην, δύναται τὰ ὁμολογὰ ταῦτα νὰ μεταμορφώσῃ καὶ καταστήσῃ νομίσματα (λθ).

Διότι ἂν τῷ ὄντι ἡ πίστις ἀπετελεῖ ἴδιον καὶ αὐτοτελές τι κεφάλαιον, δὲν ἔπρεπεν ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς ἢ ὁ κάτοχος τραπεζικῶν γραμματίων, ὅταν καταστρέφῃται ὁ ἔμπορος ἢ πτωχεύῃ ἡ Τράπεζα, νὰ πάσχῃ τὸ αὐτὸ καὶ νὰ ζημιῶται. Ἡ πίστις ἀναπτύσσει καὶ ἰσχυροποιεῖ τὴν δύναμιν καὶ τὴν παραγωγικότητα τῶν κεφαλαίων, ἀλλὰ δὲν γεννᾷ οὐδὲ παράγει νέα. Ὁμοιάζει πρὸς τὴν θερμότητα, ἥτις ἀτμοποιεῖ τὸ ὕδωρ δὲν παρέχει ἑμὴν τι νέον, προσπορίζει ὁμῶς εἰς τὸ στοιχεῖον τοῦτο δύναμιν ὄντως τεραστίαν καὶ μεγαλουργόν. Ὁ σοφὸς εἰσηγητὴς τῆς πλουτολογικῆς ἐπιστήμης εἰς τὴν Ἀνατολὴν κ. Ἰω. Α. Σούτσος ἐκφράζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὡς ἑξῆς: «Διὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν πιστωτικῶν ἀξιών ἀναπληροῦται ἡ χρεία τῶν χρημάτων, ἐξοικονομεῖται τὸ νομισματικὸν κεφάλαιον καὶ ὁ μεταλλικὸς πλοῦτος χρησιμεύει εἰς θεραπείαν ἐτέρων κοινωνικῶν ἀναγκῶν. Ἐκ τούτου ὁμῶς δὲν ἔπεται ὅτι αἱ πιστωτικαὶ ἀξίαι ἀπαρτίζουσιν ἀθύπαρκτα κεφάλαια, καθότι αἱ ἰδανικαὶ αὗται ἀξίαι εἰσὶν ἀπλᾶ ἐπιταγαὶ διὰ πραγματικῶν κεφαλαίων ἐξοφλητέαι. Νὰ μὲν διὰ τῆς πίστεως ζωογονοῦνται τὰ πραγματικὰ κεφάλαια, κυκλοφορικὰ καὶ εὐκίνητα γινόμενα, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ καταμερισμοῦ τῶν ἔργων τοῦτο κατορθοῦται, εἰ καὶ ὁ καταμερισμὸς τῶν ἔργων δὲν εἶναι κεφάλαιον». Καὶ ἀλλὰ: «Ἄλλ' ἐὰν τὰ μὲν κεφάλαια ὡς τὰ ὕλικά τῆς παραγωγῆς ὄργανα, τὰ δὲ χρήματα τὰ ὕλικά ὄργανα τῶν ἀνταλλαγῶν, ἡ πίστις εἶναι τὸ ἥθικόν ὄργανον, δι' οὗ μεταβιβάζονται τὰ κεφάλαια καὶ τὰ χρήματα εἰς χεῖρας τῶν τε παραγωγῶν καὶ τῶν ἀναλωτῶν». Πλουτολ. τ. Α', σ. 378 καὶ 373· ἴδε καὶ τοῦ αὐτοῦ Δημοσιολ. σ. 124 καὶ ἔπου.

(λθ) Ὁ κ. Ἰω. Α. Σούτσος, ὁ γενάρης καθηγητὴς τῆς Πλουτολογίας ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ, περὶ χαρτονομίσματος γράφων πρετβεύει τὰ ἑξῆς: ὅτι τὸ χαρτονόμισμα ὅπως κυκλοφορεῖται ὡς νόμισμα πρέπει α') νὰ ἦναι περιωρισμένον τὸν ἀριθμὸν, β') νὰ ἀντιπροσωπεύῃ ὁπωσδήποτε μεταλλικὸν χρῆμα καὶ γ') νὰ ἐξαργυρῶται ἅμα τῇ ἐμφανίσει. Δὲν θεωρεῖ δὲ ἀρκούσαν ἐπὶ τούτῳ μόνον τὴν πίστιν, ἥς ἀπολαύει κυβέρνησις τις, εἴτε καὶ συνοδευομένην ἐτι ἔστιν διὰ τῆς ἐπὶ ἐθνικῶν κτημάτων ὑποθηκικῆς ἀσφαλείας (Δημοσιολ. 196—204).

Ὁ κ. Ἰω. Σ. Ζωγράφος ὁμῶς ἐν τῇ ἀξιολόγῳ αὐτοῦ Περὶ χρήματος μελέτῃ (Ἀθῆν. 1876), παραδεχόμενος τὴν γνώμην τοῦ ἀγγλοῦ Macleod,

Καὶ ἐπὶ τινα μὲν χρόνον δυνατόν νὰ ἴδωμεν τὸ χαρτονόμισμα ἐκπληροῦν ἐν τῷ κράτει τὴν τοῦ μεταλλικοῦ νομίσματος λειτουργίαν, εἴτε διότι τὸ κράτος εἶναι πλούσιον, εἴτε διότι δὲν εὐρίσκεται εἰς μεγάλην μετὰ τῶν γειτόνων ἢ τῶν μακρὰν ἐπιμιξίαν, εἴτε διότι τὴν γαλήνην τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως οὐδὲν τὸ διαταράττον. Τὸ βέβαιον ὁμῶς εἶναι ὅτι, ἂν μὴ αἰφνιδίως, βαθμυδὲν ὁμῶς θελομεν ἰδεῖ ἀνὰ ἐν ἀναραινόμενα καὶ κατὰ μικρὸν προκύπτοντα τὰ ὀλέθρια αὐτοῦ ἀποτελέσματα.

Οὕτω. Πρῶτον μὲν διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ χαρτονομίσματος θέλει ἐπέλθῃ διατάραξις τις ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ τοῦ χρήματος, αὐξηθέντος τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ φαινόμενον· τὸ περισσεῦον τοῦτο θέλει ἐξέλθῃ τοῦ κράτους πικρὸν τρόπον· καὶ ἐπειδὴ τὸ χαρτονόμισμα δὲν γίνεται δεκτὸν ἔξω, θέλει διαφύγει τὸ μεταλλικὸν χρῆμα εἰς τὰς ξένας ἀγοράς.

Λεύτερον. Ἐκλείποντος οὕτω κατὰ μικρὸν τοῦ μεταλλικοῦ χρήματος, θέλει ἀρχίσῃ ἀναραινόμενη ἡ διαφορά τοῦ χαρτονομίσματος πρὸς αὐτὸ, ὥστε βαθμυδὲν τοῦτο θέλει ὑποτιμηθῇ, συγχρόνως δὲ θέλει αὐξήσῃ καὶ ἡ μετὰ τῶν ἐκτὸς ἐπισυναλλαγή, δηλαδὴ θέλει καταστῇ δαπανηροτέρα ἢ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀποστολὴ χρημάτων.

ἀντεπεξέρχεται κατὰ τοῦ κ. Ἰω. Α. Σούτσου καὶ ἀνγράφει ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ χαρτονόμισμα ἐκ τῆς πρὸς τὴν κυβέρνησιν πίστεως, ἐξαρτώμενον καὶ ἀσφαλιζόμενον διὰ τῆς ἐπὶ ἀκινήτων κτημάτων ὑποθήκης· κάλλιον ἢ, ὅπως ὁ κ. Ἰω. Σούτσος θέλει, διὰ τῶν κυκλοφορουμένων βραχυπροθέσμων ἐμπορικῶν γραμματίων καὶ τοῦ μεταλλικοῦ ἀποθέματος, κατὰ τὸ plus cautionis in re quam in persona. Ἀλλὰ καὶ οὕτω, παρατίθῃσιν ὀλίγον μὲν ἀνωτέρω καὶ μετὰ τινος περιορισμοῦ ὅτι· Πρὸς τὸ ἰσχυρῶς δὲ ἐκφρασθὲν τότε σόφισμα τοῦ Mirabeau, ὅτι ἡ ἀντιπροσωπευμένη ἀξία τῆς γῆς διατηρεῖ τὴν ἀξίαν τῶν χαρτονομισμάτων, ἀπῆντησαν εὐστόχως ἐπὶ τὸ ἀπλοϊκώτερον, ὅτιν *un morceau de papier n'est pas un champ; de fut il, ce ne serait pas une bonne monnaie encore* (σ. 36). Ἀμέσως δὲ κατωτέρω προστίθῃσιν· Οἱ μόνον δὲ ὅροι, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπόκειται ἡ Τράπεζα τῆς Ἀγγλίας (ἥτις, κατὰ τὸν νόμον τοῦ Robert Peel 1844, ἔλαβε τὸ δικαίωμα νὰ κυκλοφορῇ χαρτονόμισμα ἴσον πρὸς τὸ ποσόν, ὅπερ ὀφείλει αὐτῇ ἡ κυβέρνησις), εἶναι ὁ σχετικὸς περιορισμὸς τοῦ ποσοῦ τῶν κυκλοφορούντων γραμματίων αὐτῆς καὶ ἡ ὑποχρέωσις τοῦ νὰ ἐξαργυρόνῃ ταῦτα ἅμα ἐμφανιζόμενα (σ. 37). Βεβαίως ἅμα ὡς ἐξαργυρόνῃ ἡ τράπεζα τὰ γραμματῖα αὐτῆς ὀλίγον φροντίζει τις νὰ σκεθῇ καὶ νὰ συζητήσῃ ἂν ἐπὶ τῆς πίστεως τῆς κυβερνήσεως, ἥς ἀπολαύει παρὰ τῇ Τραπεζῇ, στηρίζοντα ταῦτα.

Τρίτον. Ἐν τῇ τοιαύτῃ τοῦ χρήματος καταστάσει λίαν ὀλίγοι οἱ ἀποφασίζοντες, νὰ διακινδυνεύωσι τὸ ἀργύριον αὐτῶν δανείζοντες, ἀλλὰ πολλοὶ οἱ προκρίνοντες νὰ φυλάττωσιν αὐτὸ ἐν τοῖς κιθωτίοις αὐτῶν μᾶλλον· ἐπομένως ἕνεκα τούτου θέλουσιν αὐξήσῃ οἱ τόκοι.

Τέταρτον. Σπανίζοντος οὕτω τοῦ χρήματος, θέλει παύσῃ ἀναφαινομένη πᾶσα σπουδαία καὶ μεγάλη ἐπιχείρησις· καὶ αὐταὶ αἱ ὑπάρχουσαι θέλουσι περιορισθῇ· ἀπερίγραπτος δὲ τέλος καὶ κακὴ διατάραξις θέλει ἐπέλθῃ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὡς πρὸς τὰς καθημέραν συναλλαγὰς.

Πέμπτον. Πάντα τὰ εἶδη ἀναλόγως θέλουσιν ἀνατιμηθῇ, ὡς καὶ οἱ μισθοὶ τῶν ἐργατῶν.

Ἐκ τῆς χρηματικῆς ταύτης καταστάσεως πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ ζημιούμενοι, ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς, εἰσπραττούσης τοὺς φόρους εἰς χαρτονόμισμα, ἐπομένως εἰς ὀλιγώτερον τοῦ προτέρου αὐτῶν ποσοῦ, μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου ἡμεροσίου ἐργάτου. Ἀλλ' οἱ πλούσιοι δὲν πάσχουσι σχετικῶς ἐπὶ τοσοῦτον ὅσον οἱ τῆς κάτω τάξεως. Δύναται τις νὰ παραμοιάσῃ τοὺς μὲν πρὸς τὰ ὑψίκομα καὶ παχύρριζα ἐκεῖνα τῶν πεδιάδων δένδρα, ἅτινα ἀψηροῦσι καὶ τὴν βικιοτέραν τῶν λαϊλάπων ὡς καὶ τὸν ὀργιλωτάτον τῶν χειμάρρων, τοὺς δὲ πρὸς τὰ λεπτὰ καὶ ἀδύνατα ἐκεῖνα δενδρύλια, ἅτινα καὶ ἡ ὀλίγον ἰσχυρὰ ἀνέμου πνοὴ καὶ ἡ μικρὰ ὕδατος ῥοὴ ἐπαπειλεῖ νὰ ἐκριζώσῃ καὶ παρασύρῃ εἰς τὸ τῆς καταστροφῆς βάραθρον.

Δ'.

Κατὰ τοὺς πολιτειολογούντας ἐκ τῶν Ὁθωμανῶν δύο κυρίως τὰ διακρίνοντα καὶ καταρτίζοντα τὴν ἰσχύν καὶ τὸ ἀνεξάρτητον τοῦ ἡγεμόνος· τὸ μνημονεύεσθαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν ταῖς δημοσίαις προσηυχᾷς καὶ τὸ κόπτειν νόμισμα (χουτβὲ ὁκουμακ βὲ σικκὲ μπασμακ), συμφώνως δηλαδή καὶ πρὸς τὰ ἐν Εὐρώπῃ παρὰ τοῖς χριστιανοῖς ἡγεμόσιν ἐπικρατοῦντα.

Μωάμεθ ὁ Β', κατακτήσας τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔκοψεν ἀμέσως χρυσοῦν νόμισμα, φέρον περίεργον ἄμα καὶ ἀξιοσπουδαῖον ἐπιγραφὴν (μ). Συνήθως

τὰ ὑπὸ τῶν σουλτάνων ἐκτυπούμενα νομίσματα ἐπωνομάζοντο ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν, ὅν Μουραδιέ, Μαχμουδιέ, Μεδζιδιέ καὶ λοιπά. Τίθενται δ' εἰς κυκλοφορίαν ἐν γένει κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς πανηγυρικῆς αὐτῶν ἐν Ἐγιοῦπ περιβολῆς τῆς σπάθης, διανεμόμενα ὑπὸ ἐπὶ τούτῳ ὑπαλλήλου, ἀκολουθοῦντος τὸν ἀνακτα, εἰς τὸ πλῆθος πρὸς εὐοίων καὶ εὐτυχῇ ἀρχὴν τῆς βασιλείας αὐτῶν.

Καὶ ἐν Τουρκίᾳ ἐπεκράτει ἡ σφαλερὰ ἰδέα ὅτι τὸ νόμισμα καθίστησι τοιοῦτο ὃ ἡγεμόν καὶ οὐχὶ ὅτι φύσει ὑπάρχει. Μαρτύρια τῆς πεπλανημένης ταύτης ἰδέας διασώζονται ἐτι τὰ λεγόμενα μεταλλικὰ, παρ' οἷς ἡ ὀνομαστικὴ ἀξία κατὰ πολὺ διάφορος ὑπάρχει τῆς μεταλλικῆς.

Τὸ ἐπικρατοῦν ἤδη ἐν Τουρκίᾳ νομισματικὸν σύστημα εἰσῆχθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ νῦν βασιλεύοντος σουλτάνου Μετζιδ (μα), τοῦ ἐν πᾶσι καὶ κατὰ πάντα ἐπιζητήσαντος ὅπως τὸ ὀθωμανικὸν κράτος ὅσον ἐνεστι πλησιάζῃ καὶ ἐξομοιωθῇ πρὸς τὰ ἐν Εὐρώπῃ πεπολιτισμένα.

Ἐπίσης δὲ καὶ τὸ χαρτονόμισμα δὲν ὑπῆρξεν ἄγνωστον ἐν Τουρκίᾳ. Τὸ δεύτερον ἤδη οἱ ἐν αὐτῇ κατοικοῦντες, ἀλλὰ πρὸ πάντων οἱ τῆς βασιλευούσης, αἰσθάνονται καὶ ὑποφέρουσι τὰ ἀνωτέρω ἀναγραφέντα, οὐχὶ εὐκτὰ διὰ τὴν κοινωνίαν, ἀποτελέσματα αὐτοῦ. Ἡ ὑπαρξίς αὐτοῦ καὶ ἡ κυκλοφορία εἰς τὴν ἀγορὰν εἶναι καὶ ἔσται ἐν τῶν ὀλεθριωτέρων καὶ τοὺς πάντας πιέζον ἀποτελεσμάτων τοῦ πολέμου.

Ἀλλ' ὅσον ἀπ' ἐνὸς πρέπει νὰ ἐπαινέσωμεν καὶ ἐξάρωμεν τὰς προσπάθειας, ἃς καταβάλλει ἡ κυβερνήσις τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου Ἀμπουλ Χαμίτ πρὸς ἄρσιν ἐκ τῆς κυκλοφορίας τοῦ χαρτονομίσματος, ἀποδεικνυούσης οὕτω τὸν πόθον καὶ τὴν μέριμναν, ὅστις δέον νὰ κατέχῃ αὐτὴν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῶν λαῶν αὐτῆς, τόσον ἀπ' ἑτέρου πρέπει νὰ κατακρίνωμεν καὶ καταδικάσωμεν τὰ ὑπὸ τινων προτεινόμενα πρὸς τοῦτο μέτρα, περὶ ὧν καταλλήλως δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι αἰροῦσι τὸ κακὸν δι' ἄλλου κακοῦ, καὶ ἅτινα ἀπέχουσι τῶν ὑπὸ τῆς Πλευτολογίας διδασκομένων κανόνων ὅσον ὁ οὐρανὸς τῆς γῆς. Δυστυχῶς δὲ, ὅπου αἱ διατάξεις τῆς δικαιοσύνης καὶ αἱ ἀρχαὶ τῆς ἐπιστήμης δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν καὶ δὲν ἐφαρμόζονται

ἐκ τῶν κατόπιν σουλτάνων, συντεταγμένοις ἐλληνοισί.

(μα) Ἰδε τὸ τῇ 6/18 φεβρουαρίου 1856 δημοσιευθὲν ὑπ' αὐτοῦ Χάτι-Χουμαγιούν ἐν ἀριθρ. 13.

(μ) Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι ἐλληνικὴ καὶ λέγει· Μωάμεθ ὁ Β', ὁ μέγας Ἀμηνρᾶς τῆς Ἀνατολῆς. Ὡς γνωστὸν δὲ, ὁ Κατακτητὴς ἐκτὸς ἄλλων γλωσσῶν ἦν γνώστης καὶ τῆς ἐλληνικῆς. Τὴν ἐθνικὴν ταύτην ἐπίδρασιν διὰ τῆς γλώσσης τοῦ ὑποδοιλωθέντος λαοῦ ἐπὶ τοῦ νικητοῦ ἀνευρίσκομεν καταφανεστέραν ἐν τοῖς ἐγγράφοις, τοῖς ἐπιστήμοις, τινῶν

ἐν τῇ πράξει, ἐκεῖ ἀδύνατον νὰ ἐπιτευχθῇ, εἴτε κατ' ἰδίαν, εἴτε καὶ κοινῇ, εὐτυχία καὶ εὐημερία ἀληθής, ἐντελής καὶ διαρκής (μβ).

Ι. ΚΗΠΟΥΡΙΑΝΣ.

ΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΩΝΗ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΜΥΚΗΝΑΙΣ ΚΑΙ ΣΠΑΤΑΙ
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ.

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε ἀριθ. 48).

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων καταφαίνεται ἡ διαφωνία τῶν δύο ἐγκρίτων τῆς ἀρχαιότητος ἱστορικῶν, τοῦ Ἡρόδοτου καὶ τοῦ Θουκυδίδου, τοῦ μὲν ὡς ληστὰς καὶ ὑπὸ τοῦ Μίνω ἐκδιωχθέντας τοὺς Κᾶρας, τοῦ δὲ ὡς λογιμωτάτους καὶ ὑπὸ τῶν Ἰώνων καὶ Δωριέων ἐκδιωχθέντας αὐτοὺς παριστῶντας. Ἐν τοιαύτῃ δὲ διαφωνίᾳ περιπτώσει, πότερῳ πιστευτέον, τῷ πρώτῳ ἢ τῷ δευτέρῳ, εὐλόγως δύναται τις νὰ ἐρωτήσῃ. Ἐπειδὴ δὲ ἀμφότεροι ἀνομολογοῦσιν ὅτι ὅσα περὶ Καρῶν ἐν παρόδῳ μνημονεύουσιν ἐξ ἀκοῆς ἴσται καὶ οὐχὶ ἐκ θετικῆς τινος πηγῆς παραλαβόντες «ὅσον καὶ ἐγὼ δυνατός εἰμι μακρότατον ἐξικέσθαι ἀκοῇ», λέγει ὁ τῆς ἱστορίας πατὴρ, ἀνάγκη νὰ ἀναδράμωμεν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους αὐτῶν, ὧν ἐπιστημότεροί εἰσιν ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ ὁ Στράβων καὶ Πausanias. Παρὰ τοῦ πατρὸς τῆς γεωγραφίας, καίπερ πολὺ μεταγενεστέρου τῶν δύο ἱστορικῶν, εὐλόγως ἀνέμενέ τις θετικώτερα καὶ δριστηκώτερα πρὸς χαρακτηρισμὸν τῶν Καρῶν, καθόσον εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ Καρικὰ Φιλίππου τοῦ Θεαγγελέως κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐνιαχοῦ μὲν τοὺς Κᾶρας ταυτίζων τοῖς Λέλεξιν, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ διακρίνων, διακρίνηδην βαρβάρους ἀποκαλεῖ αὐτοὺς «Ὅτι μὲν οὖν βάρβαροι ἦσαν οὗτοι καὶ ταῦτ' αὐτὸ κοινωθέναι τοῖς Καρῶν νομίζουσιν ἂν σημείον». Καὶ τελευτῶν ἀπολήγει εἰς τὸ ἀκόλουθον συμπέρασμα· «πολλῶν δὲ λόγων εἰρημένων περὶ Καρῶν ὁ μάλιστα ὁμολογούμενός ἐστιν ὅτι οἱ Κᾶρες ὑπὸ Μίνω ἐτάττοντο, τότε Λέλεγες καλούμενοι, καὶ τὰς νήσους ὥκουν». Ἐν τούτοις παρατηρῶ, ὅτι ὁ Στράβων βαρβάρους ἀποκαλῶν τοὺς Κᾶρας διαφωνεῖ πρὸς τὸν Ἡρόδοτον, ὑπολαμβάνοντα αὐτοὺς λογιμωτάτους πάντων τῶν ἀνθρώπων, καὶ διατεινόμενος ὅτι ὑπὸ Μίνω ἐτάττοντο, διαφωνεῖ πρὸς τὸν Θουκυδίδην, λέγοντα ὅτι ὁ Μίνως ἐξήλασεν αὐτοὺς τῶν νήσων.

(μβ) Ἐκτενῆ καὶ ὅσον οἶόν τε πλήρη μελέτην περὶ τοῦ τουρκικοῦ νομίσματος θέλωμεν δημοσιεύσει ἴσως ἄλλοτε.

Ὁ δὲ Pausanias, οὐδὲν θετικὸν γινώσκων περὶ Καρῶν καὶ Λελέγων, θεωρεῖ μόρᾳν τοῦ Καρικοῦ φύλου τοὺς Λέλεγας, καὶ κατάγει τοὺς μὲν Κᾶρας ἐκ τοῦ Καρὸς υἱοῦ τοῦ Φωρωνέως κατὰ τὴν μυθολογίαν, τοὺς δὲ Λέλεγας ἐκ Λελεγος τοῦ Αἰγυπτίου, ὅπερ ἀπίστευτον φαίνεται, καθ' ὅσον ὑπολαμβάνει κατὰ δώδεκα γενεὰς νεωτέρους τῶν Καρῶν τοὺς Λέλεγας· «Δωδεκάτῃ δὲ ὕστερον μετὰ Κᾶρα τὸν Φωρωνέως γενεῇ λέγουσιν οἱ Μεγαρεῖς Λέλεγα ἀφικόμενον ἐξ Αἰγύπτου βασιλεῦσαι καὶ τοὺς ἀνθρώπους κληθῆναι Λέλεγας ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ», ὅπερ ἀντιφάσκει πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Ἡροδοτοῦ καὶ Στράβωνος, διατεινομένων ὅτι οἱ Κᾶρες πρότερον Λέλεγες ἐκαλοῦντο.

Ἐκ τῆς ἀταφείας καὶ ἀντιφάσεως ταύτης τῶν ἀρχαίων οὐδὲν ἄλλο δύναται τις νὰ ἐξαγάγῃ, εἰ μὴ ὅτι οἱ Κᾶρες ἦσαν βάρβαροι ἀπαινοὶ ληστὰς καὶ πολεμιστὰς, πλάνητες καὶ μισθοφόροι, ὅτι διέφερον τῶν Λελέγων, συγγενῶν τοῖς Πελασγοῖς καὶ ὅτι ἡ γλῶσσα αὐτῶν ἀρχικῶς μὲν βάρβαρος ἦν, ἀκολουθῶς δὲ διὰ τῆς μετὰ τῶν κατοίκων τῶν νήσων ἐπαφῆς καὶ ἐπιμιξίας μετὰ τῶν ἐν τῇ Μικρῇ Ἀσίᾳ ἐλληνικῶν ἀποικίων προσέλαθε πολλὰς ἐλληνικὰς λέξεις κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Στράβωνος «Οὐδέ γε ὅτι τραχυτάτῃ ἢ γλῶττα τῶν Καρῶν· οὐ γὰρ ἐστίν, ἀλλὰ καὶ πλεῖστα ἐλληνικὰ ἔχει καταμιγμένα, ὥς φησι Φίλιππος ὁ τὰ Καρικὰ γράψας», καὶ κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Zablonki, ὅστις συνήθροισε τὰ γλωσσικὰ λείψανα τῶν Καρῶν. Περὶ δὲ τῆς τέχνης τῶν Καρῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ κ. Köhler ἀπονέμει τὰ ἐν τοῖς τάφοις τῶν Μυκηνῶν καὶ τῆς Σπάτας εὐρεθέντα χειμήλια, οὐδὲν ἄλλο γινώσκουσιν οἱ ἀρχαῖοι, εἰ μὴ ὅτι οἱ Κᾶρες ἐξεύρον τοὺς λόφους τῶν κρανῶν, τὰ παράτημα τῶν ἀσπίδων καὶ τὰ ὄχανα (λαβὰς) καὶ οἱ Ἕλληνες παρέλαβον αὐτὰ παρὰ τῶν Καρῶν κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡροδοτοῦ καὶ Στράβωνος, ὧν ὁ μὲν πρῶτος λέγει· «Καί σφι τριζὰ ἐξευρήματα ἐγένετο, τοῖσιν οἱ Ἕλληνες ἐχρήσαντο· καὶ γὰρ ἐπὶ τὰ κράνη λόφους ἐπιδέσθαι, Κᾶρες εἰσιν οἱ καταδέξαντες καὶ ἐπὶ τὰς ἀσπίδας τὰ σημεῖα ποιέσθαι καὶ ὄχανα ἀσπίσιν οὗτοί εἰσι οἱ ποιησάμενοι πρῶτοι· ὁ δὲ Στράβων ὡς λεγόμενα ἀναφέρει ταῦτα· «τοῦ δὲ περὶ τὰ στρατιωτικὰ ζήλου τά τε ὄχανα ποιοῦνται τεχμήρια καὶ τὰ ἐπίσημα καὶ τοὺς λόφους· ἅπαντα γὰρ λέγεται καρικὰ».

Ταῦτα μὲν ἐν γένει περὶ τῆς καταγωγῆς, ἐθνικότητος, γλώσσης καὶ τέχνης τῶν Καρῶν. Νῦν δὲ ὑπολείπεται νὰ ἐξετασθῇ τὸ περὶ τῆς ἐποικίσεως, ἐγκαταστάσεως, ἐποχῆς, ἐπιδράσεως αὐτῶν ἐπὶ τῶν